

8 octombrie 2024

Istории și ideologii: Filarmonica din București (1868-2018)

Text de Costin Popa

Un volum impresionant, florilegiu de studii și interviuri ce tratează orizontul glorios ai primilor 150 de ani de existență a Filarmonicii din București. A fost conceput, coordonat, elaborat în calitate de coautor de muzicologul prof. univ. dr. dr. HC Valentina Sandu-Dediu și publicat la sfârșitul lui 2023 de Editura Universității Naționale de Muzică din București. Imediat, în acest an, a fost distins cu prestigiosul Premiu pentru istoriografie al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, o recunoaștere și confirmare rapidă a valorii conținutului cărții ce însumează aproape 650 de pagini. Coordonatoarea a inserat în volum în afara paginilor proprii, pe cele scrise de regretatul muzicolog Elena Zottoviceanu, de muzicologii Cristina Sârbu și Ioana Marghita. Le-a adăugat, în ultima jumătate de carte, utila listă a programelor și interpreților concertelor simfonice din perioada 1968-2018, elaborată de masteranzii bucureșteni în muzicologie Desiela Ion, Benedicta Pavel și Vlad Ghinea. Prin această listare, s-a asigurat continuitate volumului scris anterior de Viorel Cosma care s-a ocupat numai de programele anilor 1868-1968.

Prin apariția noii publicații s-a născut o lucrare științifică de mare complexitate pe mai mulți vectori, istoric, muzical, filosofic, documentar. Totul dedicat instituției–reper a României în teritoriul promovării și interpretării muzicii clasice.

După „Cuvântul înainte” al Valentinei Sandu-Dediu, volumul se deschide printr-o „Scurtă istorie a Filarmonicii anilor 1868-1944” scris de Elena Zottoviceanu, cu descrierea sintetică a perioadei premergătoare fondării Filarmonicii și panoramarea epocilor dominate de Eduard Wachmann, Dimitrie Dinicu, George Georgescu, corifeii construcției artistice a instituției.

Sub titlul „Istorie și ideologii pe marginea scrierilor despre Filarmonica bucureșteană și dincolo de ele”, Valentina Sandu-Dediu elaborează secțiunea de bază a cărții, tratând o multitudine de subiecte definitorii pentru istoria Filarmonicii, prin categorisiri care vorbesc singure despre profunzimea abordării filosofice a temelor. Astfel, remarc spicuind, etichetele aplicate epocilor, demers erudit care va rămâne în istorie drept „vocația întemeierii”

(Eduard Wachmann), „inovația bine temperată” (Dimitrie Dinicu), „profesionalizarea și internaționalizarea” (George Georgescu). Buna structură gândită de Valentina Sandu-Dediu continuă temporal cu „epoca tranzițiilor tulburi” (1944-1953), „epoca stabilizărilor socialiste” (1954-1989), „epoca post-socialistă”, după 1990. Este pentru prima oară când parcursul de un secol și jumătate al Filarmonicii este structurat într-un astfel de mod și comentat, cum spuneam, istorico-filosofic.

Importante în economia lucrării și în cercetarea științifică aplicată sunt studiile de caz cuprinse în subcapitolele „Filarmonica între occidentalizare și naționalism 1868-1945”, „Realism socialist și naționalism comunist în istoria unei Filarmonici de stat 1945-1989”, ca și analiza mandatelor directoriale ale unor Emanoil Ciomac și Constantin Silvestri, din nou George Georgescu, apoi Mircea Basarab și Dumitru Capoianu, Ion Voicu, Mihai Brediceanu, precum și „noile provocări” ale postdecembriștilor manageri Dan Grigore („schimbarea la față a Filarmonicii”), Cristian Mandeal, Andrei Dimitriu. Studiul Valentinei Sandu-Dediu este unul fundamental, cu caracter de unicitate, deja înscris în istoria criticii muzicale și muzicologiei românești.

Un capitol special al cărții se referă, prin condeiul Cristinei Sârbu, la aspectele educative (proiectul „Clasic e fantastic”) și la preocupările pentru muzica de cameră (programele „Stagiunea de marți seara”), concretizări de puțină vreme intrate riguros pe afișe.

Partea de Interviu este datorată loanei Marghita, care a abordat artiști de prestigiu – instrumentiști, dirijori, manageri. Sub tirul întrebărilor se dezvoltă subiecte incitante pe care titlurile le sugerează. Îi numesc aici pe interlocutori, în ordonarea din carte, Andrei Dimitriu („Filarmonica și elita intelectuală”), Iosif Ion Prunner despre Corul Filarmonicii, Ion Ivan Roncea („Solistul și *tuttistul*”), Valentin Gheorghiu și Marin Cazacu („Întreaga viață pe scenele Filarmonicii”), Dan Grigore („Ateneul – ferment cultural”), Camil Marinerscu („În interiorul unei chitare imense”), Cristian Mandeal („Despre un ideal sonor berlinez și funcția de director din

perspectiva dirijorului”), Vladimir Deveselu („Parfumul anecdotei”), Christian Badea („Ateneul și magia wagneriană”), Horia Andreescu („Importanța comunicării și ieșirii în lume”).

Noua realizare de mare interes „Istории și ideologii: Filarmonica din București (1868-2018)” se adresează deopotrivă melomanilor, istoriografilor muzicali și profesioniștilor în arta sunetelor. După așa un succes, se așteaptă continuarea lucrării, post-2018. Întrucât se schimbă multe în viața Filarmonicii, evoluțiile continuă în context european și mondial, poate deveni un serial decenal și totodată un model pentru alte instituții de gen din țară.